

Abstrakt:

Bakalářská práce se nejprve teoreticky věnuje fenoménu konformity, blíže ji určuje jak z historického hlediska, tak očima některých sociálních psychologů, a na příkladech historických experimentů (Aschův, Milgramův nebo Zimbardův) z první poloviny dvacátého století dokládá její existenci. Zvláštní kapitola je věnována souvislosti konformity se vzděláním a samostatného pohledu psychologa Ericha Fromma v kontextu se svobodou a s vlivem konformity jako příčiny vzniku německé, tolik diskutabilní fašistické ideje a „morálky“. Hned poté se k tématu konformity nahlíží očima psychologa Theodora Adorna v souvislosti s masovostí, tuctovostí, unifikací, podřízením. Adorno propojuje zmiňovaný problém s uměním, jehož byl právoplatným představitelem a jako velký kritik soudobé civilizace ostře naráží na problém podrobení se. Na názory Adorna volně navazuje i proniknutí masifikace opět do vzdělání a výchovy. Blíže práce vysvětluje i typické povahové vlastnosti opačné nekonformity a nastiňuje moderní metodu „whistleblowingu“, jež by se mohl stát určitou zbraní proti nesprávnému či neetickému chování v kolektivech lidí. Hlavní částí je pak blíže vystižená konformita v období komunismu v našich zemích v druhé polovině dvacátého století s detailnějším popisem historických událostí, které k dané situaci v zemi vedly, a jak se následně propsaly do soudobé podoby školních institucí. Dané období bylo velkou mírou ovlivněno vzory ze sousedního Sovětského svazu, které se zákonitě promítly rovněž do výchovy a vzdělávání. Inkriminovaná doba a její dopady byly blíže zkoumány formou kvalitativního výzkumu za pomoci polostrukturovaných rozhovorů se dvěma staršími respondentkami, jež byly tehdejší režimem skutečně poznamenány nejen v oblasti vzdělání. Obě vyprávění potvrzují zasahování politických událostí do života ve školské oblasti, zdůrazňující především velký vliv neoprávněného rodinného stigmatu jejich nekonformních rodičů na vlastní progres ve studiu, jejich všeobecný pohled na význam, roli vzdělání a výchovy, ale rovněž psychologické dopady provázené jejich následným životem. Blíže vysvětlují, za jakých podmínek se musely stát konformními, jak si to samy u sebe zdůvodnily, jak si soudobou nespokojenost kompenzovaly, jak se seberealizovaly, jakým způsobem se pokusily vystoupit ze soudobé šedi, jak se k nim chovali ostatní atp. Kromě dopadů vzpomínají a líčí i pozitiva, která zlá doba dokázala přinést. Právem se cítily vykořeleny, přiznávají určitou ztrátu identity.

Celý text pak zakončuje opět pojem konformita ve své pozitivní i negativní podobě s důrazem na nepostradatelné uvědomění si její všudypřítomnosti a vlivu na následnou koexistenci ve prospěch naplněného života jedince.